

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

- Учні мають можливість побачити свою поведінку з іншого боку;
- Переосмислити і зробити висновки своєї поведінки (деяким ставало соромно за свою поведінку, просили пробачення);
- Вміння учнів розв'язати складну задачу;
- Вміння за допомогою комунікації організувати клас;
- Проявити лідерські здібності;
- Показати свої цікаві креативні вправи та підходи до уроку.

Для викладача це несе інформацію про:

- Морально-вольові здібності учня;
- Впевненість учня у собі;
- Чи буде учень використовувати ситуацію у своїх цілях;
- Лідерські якості учнів.

Експеримент приводив до:

- Поліпшення поведінки учнів на уроці;
- Поліпшення настрою учнів на більш веселий;
- Учні роблять висновки своєї поведінки і наступного разу вже так не поводять;
- Учні намагалися краще виконувати вправи поряд з викладачем;
- Інші учні також хотіли побути на місці викладача.

Дуже цікавий факт того що, після експерименту ще деякий час учні називають «учня-викладача» Людмила Василівна, а викладача ім'ям учня. Це несе за собою покращення загального настрою учнів на уроці та в загальному виховному процесі.

***ДЕРЕВ'ЯНКО Сергій Миконович,
МАТВІЄНКІВ Світлана Миколаївна***

ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ АНАЛІТИКО-ПРОГНОСТИЧНИХ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ЗАСОБАМИ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ

Питання пошуку нових шляхів налагодження зв'язків та співпраці із глобальним світом набуває надзвичайної важливості. Інтеграція України в європейський політичний, економічний, безпековий, правовий простір, набуття членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами чинним законодавством визначено як один із фундаментальних інтересів України. В умовах російської агресії проти нашої держави цей курс став визначальним для збереження суверенітету та територіальної цілісності, все більше стає щирим переконанням громадян України.

Водночас упродовж всіх років воєнного лихоліття у політичному дискурсі поширюються різні думки щодо майбутнього Української держави. Спільним, що об'єднує практично всіх науковців, політиків, експертів, стає домінантою суспільних настроїв – усвідомлення майбутнього України як розвинутої демократії. Складність та динамічність цих процесів вимагає глибокого наукового осмислення, нових креативних підходів, підвищення рівня аналітико-прогностичного забезпечення процесу формування цілей і завдань держави, вироблення виваженої та ефективної стратегії реалізації політичних рішень. Проте, спроби впровадження в усі сфери публічного управління аналітико-прогностичної діяльності нашою країною зустрічаються на нерозуміння, а то й спротив бюрократичної системи, прагнення підмінити науковий підхід маніпулятивним, спрямованим на обслуговування корпоративних інтересів можновладців усіх рівнів. За цих умов, професіоналізацію діяльності у сфері аналітики і прогнозування бачимо через підготовку і виховання нової генерації фахівців.

Під впливом глобалізаційних процесів формується потреба у фахівцях, які володіють високим рівнем кваліфікації, професійною мобільністю, самостійністю, креативністю, здатних вдосконалювати свої фахові навички та професійно зростати. Високий рівень професійної кваліфікації сучасних фахівців повинен базуватися на креативному мисленні та здатності використовувати теоретичні надбання на практиці. Виходячи із запитів ринку праці в окремих закладах вищої освіти вже впроваджено низку освітніх програм у сфері аналітики, зокрема й політичної. Аналіз як самих програм, так і практики їх впровадження переконує, що основний їх фокус спрямований на набуття здатності продукувати нові ідеї, формувати абстрактне мислення, вмінь аналізу та синтезу через здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Дієвим інструментом формування відповідних компетентностей видається застосування методики формування креативного мислення як здобувачів так і науково-педагогічних працівників.

Попри попередні значні досягнення у реформуванні системи освіти відповідно до європейських стандартів, питання психологічної готовності сучасних освітян до стрімких та різнобічних змін залишається актуальною науковою проблемою, вимагає від педагога подолання стереотипності у виконанні професійних обов'язків, генерування нових ідей, нестандартних рішень, здатності швидко адаптуватися, на що спрямоване формування креативності освітян.

Ключовим пізнавальним процесом, що забезпечує функціонування креативності, виступає творче мислення, що характеризується такими особливостями, як оригінальність, гнучкість, швидкість. Гнучкість мислення описується як здатність до переосмислення функцій об'єкта, використання його в новій якості, доцільне варіювання способів дії, легкість перебудови вже наявних знань і переходу від однієї дії до іншої, зміна інтерпретації властивостей об'єкта з якісним перетворенням об'єкта в ситуації рішення розумової задачі.

Тобто гнучкість мислення означає здатність відмовитись від звичних для особистості дій, виділити незвичайні й нові властивості (взаємодії) між об'єктами. Гнучкість мислення залежить від закріплених у минулому досвіді прийомів і способів діяльності. Швидкість (динамічність, легкість, продуктивність) мислення – це здатність оперативно розібратися в складній ситуації, швидко обдумати правильне рішення і прийняти його. Оригінальність мислення (самостійність, незвичайність, фантастичність) – це здатність продукувати рідкісні ідеї, відмінні від загальноприйнятих стандартів. У параметричному підході оригінальність визначається через відхилення від стереотипу. З практичної точки зору ідея вважається оригінальною, якщо подібної немає серед уже відомих людям, що працюють у визначеній галузі [1, с. 32-37].

Креативне мислення особистості характеризується винахідливістю, здатністю мислити нестандартно, знаходити нові рішення у кризових ситуаціях. Окрім високого рівня інтелектуального розвитку, гнучкості та швидкості мислення креативність передбачає наявність професійних знань та досвіду. У професійній діяльності креативне мислення передбачає наявність нових способів вирішення завдань, відкриття нових зв'язків та закономірностей. Тією чи іншою мірою кожна людина здатна креативно мислити, але часто у повсякденному житті творчі здібності особистості не розвиваються, а креативність придушується. Тому важливо в процесі навчання розвивати у здобувачів вищої освіти креативне мислення шляхом тренування швидкості, гнучкості та прогностичності розуму. Швидкість розуму характеризується здатністю продукувати велику кількість ідей за одиницю часу; гнучкість – умінням швидко перебудовуватись, відмовлятися від шаблонного мислення; прогностичність – вмінням прогнозувати, передбачати наслідки певних дій. Креативний підхід до навчального процесу поєднує творчий процес і креативне середовище, що сприяють емоційно-психологічній захищеності студентів, реалізації їх творчих можливостей, розвитку інтелектуальної діяльності.

Розвиток навичок креативного мислення у здобувачів вищої освіти передбачає стимулювання пізнавальної активності та прагнення до самовдосконалення; оволодіння методами і прийомами рефлексивної творчої діяльності; засвоєння нових знань та їх творче застосування. Процес розвитку у здобувачів вищої освіти навичок креативного мислення спрямований на їх цілісне самовизначення та самовираження у навчальній та професійній діяльності. Необхідно навчити студентів самостійно мислити, мати власну точку зору, вміти обґрунтовувати та відстоювати її в дискусії, приймати нестандартні рішення, демонструвати вміння та бажання застосовувати творчі якості на практиці. Креативне мислення – важлива якість не тільки людей творчих професій, воно необхідне у бізнесі, в галузі освіти, журналістики, психології, медицини та інших видах діяльності. Розвиток креативного мислення у

здобувачів вищої освіти може здійснюватися на заняттях з дисциплін будь-якого циклу [2, с.87-97].

Отже, особлива увага в освітньому середовищі закладів вищої освіти повинна приділятися розвитку креативності здобувачів вищої освіти. Креативне освітнє середовище повинне не тільки надавати можливість кожному студенту на кожному освітньому рівні розвинути вихідний творчий потенціал, а й збудити потребу в подальшому самопізнанні, творчому саморозвитку, сформувати в людини об'єктивну самооцінку. Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в дослідженні вимог до креативного освітнього середовища у закладах вищої освіти з урахуванням ступенів проблемності, безперервності й спадкоємності, прийнятті здобувача вищої освіти та включенні його в активну освітню креативну діяльність [3, с. 82]. І здійснити це можуть тільки науково-педагогічні працівники, яким притаманний відповідний рівень креативності. При цьому креативність розуміється як інтегральна стійка характеристика особистості, що визначає її здатність до творчості, прийняття нового, нестандартного творчого мислення, генерування великого числа оригінальних і корисних ідей. Саме тому розглядаємо формування навичок креативного мислення як один із ключових компонентів набуття здатності до виконання завдань у сфері аналітики й прогнозування.

Список використаних джерел:

1. Донченко О., Сизко Г. Розвиток творчого мислення здобувачів вищої освіти у контексті психологічної готовності до професійної діяльності в умовах євроінтеграції. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2022. Спецвипуск. С. 32–37.
2. Вовчата Н., Байрамова О., Чорна Г. Розвиток навичок креативного мислення у здобувачів вищої освіти. *Український Педагогічний журнал*, 2022 (1). С. 87–97. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-1-87-97>
3. Боровець О. В., Яковичина Т. В. Умови формування креативності у здобувачів вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 76. Т. 1. С. 79–83.

ДІХТЯРЕНКО Станіслава Вадимівна

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність дослідження. Сучасні тенденції розвитку суспільства потребують виховання нового типу особистості, яка здатна до прояву дослідницької активності, спроможно творчо мислити, приймати нестандартні рішення, гнучко реагувати на зміни довколишнього середовища, творити нове і перспективне, а також розвиток креативності під час розв'язання важливих

BULGAKOVA Olena The Influence Of Emotions On The Development Of Creativity In Students	58
БУДЯЧЕНКО Владислав Сергійович, ТОДОРОВА Валентина Георгіївна Удосконалення фізичної та функціональної підготовленості жінок 40-50 років на основі використання індивідуалізованих засобів фітнес-тренінгу	61
БУРДЯК Віра Іванівна Креативність як атрибут особистості студента	63
ВАШУЛЕНКО Микола Самійлович Теоретичні засади обґрунтування побудови сучасного початкового курсу української мови	67
ВІЦУКАЄВА Катерина Михайлівна Деякі аспекти розвитку креативності майбутніх соціальних працівників	70
ГАЛІЦАН Ольга Анатоліївна Педагогічна креативність у сучасному освітньому дискурсі	72
ГАСЮК Ігор Леонідович Методичні прийоми креативного мислення в процесі розробки управлінського рішення на етапі цілепокладання	74
ГЕРАСИМОВА Інна Володимирівна Вплив креативності на рівень досягнень особистості	78
ГЕРАСИМОВА Наталія Євгеніївна Творчість як показник креативності особистості	81
ГИНДА Оксана Миколаївна Креативне мислення в діяльності військового керівника	84
ГНЕЗДІЛОВА Кіра Миколаївна Розвиток креативності педагога як засіб подолання невизначеності	86
HORLOVA Olena Kairodynamics Of The Creative Process	89
ГРИГОР'ЄВА Світлана Вікторівна Розвиток творчого потенціалу через усвідомлення багатоваріантності мислення в освітньому процесі	91
ГРОШОВЕНКО Ольга Петрівна Розвиток творчого мислення майбутнього вчителя початкової школи засобами інноваційних технологій	95
ГУМЕНЮК Ярослав Олександрович Роль розвитку креативності в контексті вивчення фундаментальних дисциплін	97
ДАРМАНСЬКА Ірина Миколаївна Креативне мислення в системі правової підготовки майбутніх педагогів	99
ДАШКОВА Вікторія Вікторівна Розвиток креативного мислення іноземних студентів на заняттях української мови як іноземної	103
ДЕЛІЧЕБАН Людмила Васиївна Креативність у фізичному вихованні	109
ДЕРЕВ'ЯНКО Сергій Миронович, МАТВІЄНКІВ Світлана Миколаївна Формування у здобувачів аналітико-прогностичних знань і вмінь дослідження політичних процесів засобами креативного мислення	111
ДІХТЯРЕНКО Станіслава Вадимівна Розвиток креативності у дітей дошкільного віку в процесі експериментально-дослідницької діяльності	114